

АГРОБИОЛОГИЧНИ И ХИМИКО-ТЕХНОЛОГИЧНИ КАЧЕСТВА НА СОРТ ЕЛЕНСКИ 827

Емил Николов, Веселина Машева, Цвета Христова
Институт по тютюна и тютюневите изделия, Пловдив

Резюме

Николов, Е., В. Машева, Ц. Христова, 2004. Агробиологични и химико-технологични качества на сорт Еленски 827.

Разширяването на сортовата листа чрез създаване на нови сортове ориенталски тютюн и задълбочаване на проучванията за установяване на нормата им на реакция в различни среди на отглеждане, създават предпоставка за намаляване на рисковете при отглеждане на тази култура. Целта на изследването беше да се създадат нови сортове с подобрени агробиологични и технологични качества, с което да се повиши ефективността на производството на тютюн. Селектиониран е нов сорт ориенталски тютюн, включен в сортовата листа на страната.

Ключови думи: Тютюневи сортове, Морфология, Добив, Качество, Химико-технологични характеристики

Abstract

Nikolov, E., V. Masheva, Ts. Hristeva, 2004. Agrobiological and chemico-technological characteristics of oriental tobacco variety Elenski 827.

The expanding of the variety list by developing the new Oriental tobacco varieties and extending the investigations on determining its norm of reaction under different growing environments create preconditions for reducing risks. The aim of the study was to develop new varieties with improved agrobiologic and technologic properties thus increasing tobacco production efficiency.

A new oriental tobacco variety Elenski 827 was developed and included in the National tobacco variety list.

Key words: Tobacco variety, Morphology, Yield, Chemical and technologic characteristics.

УВОД

Създаването и внедряването на интензивни сортове, формиращи суровина с висока потребителска стойност, е определящо условие за успешна пазарна ориентация на тютюнопроизводството. В този аспект с особена острота възниква

въпросът за сортовата структура при ориенталския тютюн. Очевидно е също така, че сортът е най-динамичният фактор, отговорен за параметрите на получаваната суровина и равнището на добива.

В района Източен Балкан към днешна дата се отглежда само един сорт ориенталски тютюн – Еленски 817.

Целта на селекцията беше да се създадат нови сортове ориенталски тютюн за района с подобрени агробиологични и технологични качества в сравнение със сега отглеждания сорт, с което да се намали технологичният риск и да се повиши ефективността на производството на тютюн, т.е. да се обогати инструментариума за оптимизиране на сортовата структура

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Като родителски компоненти при създаването на новите сортове са използвани шест наши и интродуцирани сортове ориенталски тютюн.

Оценката за агробиологичните и химико-технологични качества са изведени въз основа на обстоен анализ на: продуктивност и качество; съдържание на никотин, въглехидрати и общ азот; плътност на рязан тютюн, дебелина на лисната петура, брой листа в кг тютюн, условен рандеман; цвят, съдържателност, масленост и структура на листа. Пушателните свойства са определени от Централната дегустационна комисия. Приложени са статистически методи (Дрейпер и Смит, 1986; Полевой, 1988) за доказване на отделните хипотези и изграждане на регресионни модели добив-качество.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

На базата на оценъчния анализ, обхващат посочените по-горе показатели, за период от три години (2000-2002), се изгради следната характеристика на новоселекционирания сорт Еленски 827:

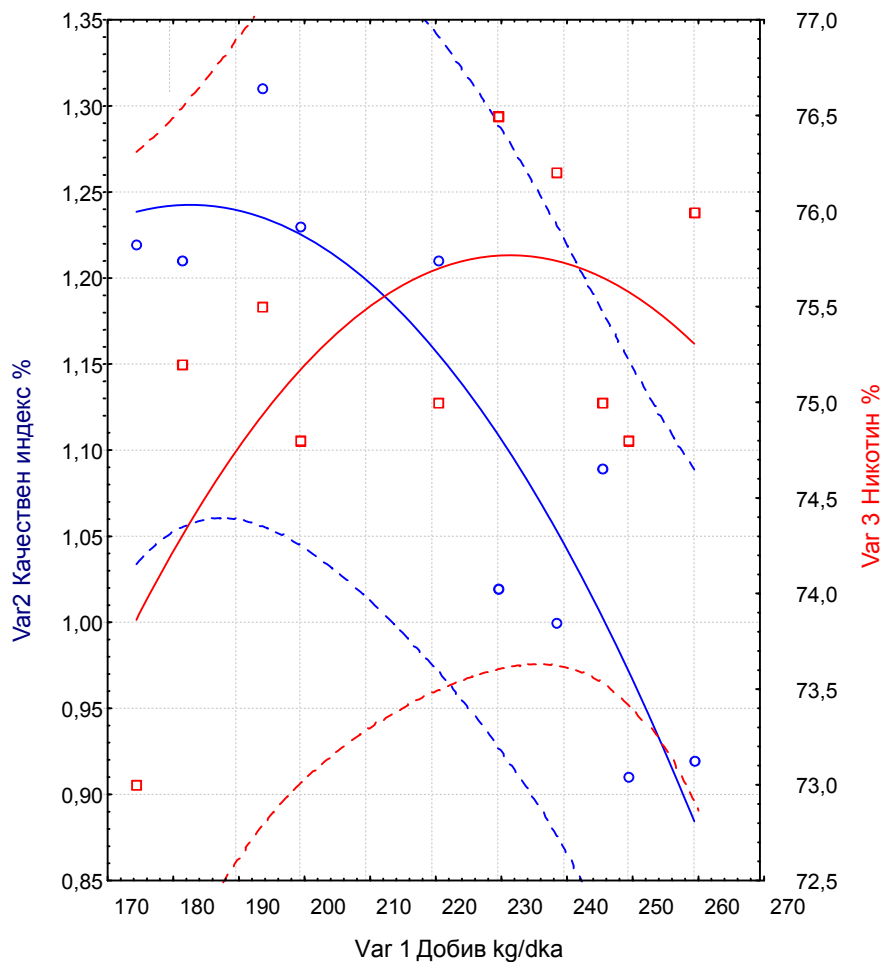
Родословие: Сортът е създаден чрез междусортова хибридизация на : Крумовград 988, Крумовград 90, Трапезунд 295, Хасково 14, ИМ 3000 и Еленски 817.

Морфологични белези: Растенията са с елипсовиден хабитус, с височина от 130 см до 150 см. Съцветие - едро и рехаво, ниско разположено, с дължина 15-18 см., със седем главни разклонения и 60-70 цветчета. Венчелистчетата са слабо разсечени и обагрени бледо розово. Сортът развива 30-34 листа, които са разположени спрямо стъблото под ъгъл 40° - 50°. По форма листата от средния пояс са широко елипсовидни, симетрични в долната част, със заострен връх, забрадена дръжка и размери: дължина 20-25 см, ширина 16-18 см. Листната петура е леко накъдрена, с едри гънки между вторичните нерви, с фини жилки, разположени несиметрично, и фина тъкан. Дължината на интернодиите между листата е 4 см.

Биологични особености: Вегетационният период, от разсаждане до масов цъфтеж, е 65-70 дни. Понася умерено торене. На инфекциозен фон сортът е чувствителен на тютюнева мозайка, (*Tabaco mosaic virus, TMV*), доматиена бронзовост (*Tomato Spotted Wilt Virus, TSWV*) и чернилка (*Phytophthora parasitica var. nicotianae*), средно чувствителен към картофена Y-вироза (*Potato Virus Y, PVY*) и брашнеста мана (*Erysiphe cichoracearum*).

Добив: Равнищата и колебанията в продуктивността са анализирани и от

гледна точка на връзката им със качеството на получаваната суровина (фиг.1). Установена е силна корелационна връзка между равнището на добива и качеството и съдържанието на никотин в суровия тютюн.

$$\begin{aligned} \text{Качество} &= 44,116 + 0,273 * x - 0,0006 * x^2 \\ \text{Никотин} &= -0,7973 + 0,0223 * x - 6,0755E-5 * x^2 \\ \text{Добив : качество } r &= 0,5477, \quad y = 71,2850808 + 0,0178193862 * x \\ \text{Добив : никотин } r &= -0,8616, \quad y = 2,00759817 - 0,00407645959 * x \end{aligned}$$

Фиг. 1. Регресионен модел – добив, качество и никотин Еленски 827

При нормално развити посеви се формира добив от 1700-2600 kg/ha.

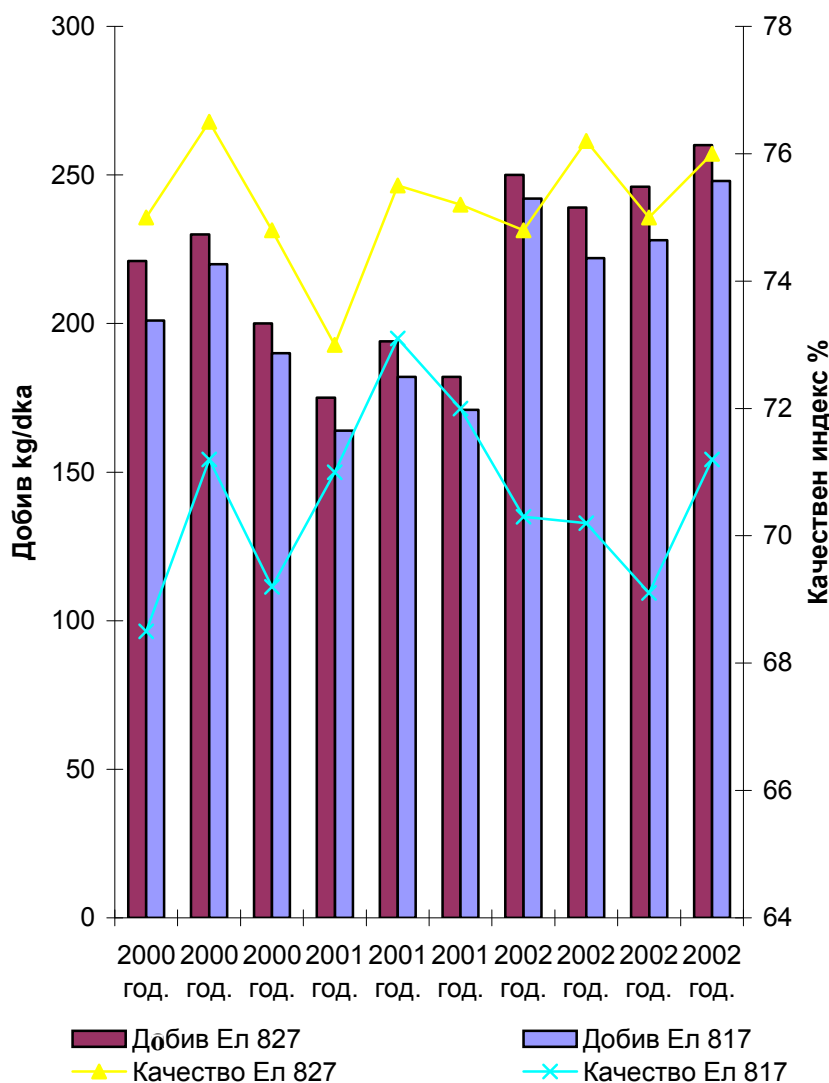
Химичен състав на тютюна и тютюневия дим: никотин от 0,8 до 1,3 %; разтворими въглехидрати от 14 до 15%; общ азот 1,7-2,0%.

Сухият тютюн има средно плътна структура, оранжево-червен цвят и умерена интензивност.

Пушателните качества се характеризират с: аромат – приятен; интензивност - от средна към под средна; плътност - под средна; изразителност и чистота - под средна; парене – от под средна към средна степен, дразнене – до под средна степен; слабоповишени усещания, но балансиран и по-плътен от Еленски 817; вкус –

пълнота под средна степен; облагане – от средна до към под средна степен сравнително балансиран и по – пълен от стандарта; сила - под средна степен. Експертната оценка е, че характерът на оформяне на вкуса и аромата на сорт Еленски 827 превъзхожда стандарта - сорт Еленски 817 (Лукипудис и Николов,1997).

Регресионни модели – същите са предназначени за контрол на качеството на продукцията - суров тютюн. Общият подход за контрол е максимално опростен. Необходимо е плановите спецификации на тютюневата суровина да се заместят в съответните полиноми, описващи връзките между химичните показатели, индекса на качеството и равнището на добива.(фиг.1)

Фиг. 2. Резултати от сравнително изпитване за периода 2000-2002 г.

Таблица 1. Технологична характеристика на сорт Еленски 827

№	Показатели	Еленски 817	Еленски 827
1	Листа в 1 kg, брой	660	520
2	Главен нерв, %	13,4	14
3	Дебелина на листа, cm	0,01	0,01
4	Плътност на рязан тютюн, g/cm ²	0.190	0.201
5	Условен рандеман, брой/kg	1550	1490

ИЗВОДИ

Сортът Еленски 827 е нов високопродуктивен сорт, характеризиращ се с много добри химико-технологични качества и пушателни свойства.

Еленски 827 може да се отглежда в Тунджанско-Черноморска и Пловдивска тютюнева област.

ЛИТЕРАТУРА

- Дрейпер Н., Г. Смит. 1986. Прикладной регрессионный анализ
Лукипудис С., Е. Николов. 1997. Растениевъдни науки, 8, 591- 593.
Полевой А.Н. 1988. Прикладное моделирование и прогнозирование продуктивности посевов